

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

KWALITEITSONDERZOEK IN HET KADER VAN DE STAAT VAN HET ONDERWIJS 2016/2017

Montessori Lyceum Herman Jordan
HAVO
VWO

Plaats : Zeist
BRIN nummer : 02TH|C1
BRIN nummer : 02TH|00|HAVO
BRIN nummer : 02TH|00|VWO
Onderzoeksnummer : 291994
Datum onderzoek : 30 maart 2017
Datum vaststelling : 27 juni 2017

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 30 maart 2017 een onderzoek uitgevoerd op het Montessori Lyceum Herman Jordan, afdelingen havo en vwo, om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs op deze afdeling. Daarmee geldt dit onderzoek ook als het bezoek dat de inspectie op alle scholen voor voortgezet onderwijs ten minste eens in de vier jaar aflegt.

Aanleiding

De aanleiding voor dit onderzoek is het volgende.

De afdelingen zijn betrokken in het jaarlijkse steekproefonderzoek voor De Staat van het Onderwijs 2016/2017. Dit onderzoek leidt tot een kwaliteitsprofiel voor uw school en een bepaling van het toezichtarrangement. Ook gebruiken we dit onderzoek om informatie te verzamelen over het thema opbrengstgericht werken waarover we in De Staat van het Onderwijs 2016/2017 zullen rapporteren.

De school heeft 850 leerlingen.

Onderzoeksopzet

Voor het onderzoek is een selectie gemaakt van indicatoren uit het Toezichtkader voortgezet onderwijs 2013. Het betreft indicatoren van het zogenoemde kernkader. Deze indicatoren gebruiken we ook om een beeld te krijgen van het opbrengstgericht werken op de school.

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Wij hebben relevante documenten van en over de school geanalyseerd.
- Schoolbezoek, waarbij wij in een aantal lessen de onderwijspraktijk hebben geobserveerd.
- Wij hebben gesprekken gevoerd met leerlingen, docenten, mentoren, vaksectievoorzitters, de ondersteuningscoördinator en de directie.
- Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de bevindingen uit het onderzoek besproken met de directie.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staat de conclusie van het onderzoek waaronder het vervolgtoezicht. In hoofdstuk 3 beschrijven we de bevindingen uit het onderzoek in de vorm van een kwaliteitsprofiel. Dit wordt gevolgd door een paragraaf waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven.

2. CONCLUSIE EN TOEZICHTARRANGEMENT

Een kwaliteitsonderzoek zoals wij op het Montessori Lyceum Herman Jordan, afdelingen havo en vwo hebben uitgevoerd, leidt tot een toezichtarrangement voor kwaliteit en/of voor naleving. Een arrangement kan *basistoezicht* inhouden of juist *aangepast* toezicht. In het eerste geval (bij basistoezicht) vinden wij de kwaliteit van voldoende niveau en is het daarom niet nodig om de school onder intensief toezicht te plaatsen. Als er echter te veel tekortkomingen zijn geconstateerd, wordt conform beslisregels geoordeeld dat de kwaliteit onvoldoende is en stellen we een aangepast arrangement vast voor zwakke of voor zeer zwakke kwaliteit en/of voor naleving.

Onze conclusie voor het Montessori Lyceum Herman Jordan, afdelingen havo en vwo is als volgt:

Op basis van het onderzoek continueren wij bij het Montessori Lyceum Herman Jordan, afdelingen havo en vwo het basisarrangement, omdat zowel de onderwijsresultaten als de kwaliteit van het onderwijsproces op de afdeling van voldoende niveau zijn. Dit betekent dat wij op dit moment geen reden hebben om het toezicht te intensiveren.

3. BEVINDINGEN

In dit hoofdstuk leest u de bevindingen uit ons onderzoek op basis waarvan we tot onze conclusie over de kwaliteit zijn gekomen. Eerst geven we een samenvattend algemeen beeld over de kwaliteit van het onderwijs op het Montessori Lyceum Herman Jordan in Zeist. Daarna volgt het kwaliteitsprofiel waarin de oordelen op de indicatoren staan. Vervolgens lichten we die oordelen in onderlinge samenhang toe.

3.1 Algemeen beeld

Het Montessori Lyceum Herman Jordan in Zeist is een school voor havo en vwo onderwijs. De havo-afdeling ontving in 2016 het predicaat excellente school.

De resultaten van beide afdelingen liggen gemiddeld genomen boven de norm en zijn voldoende. Wel blijven de laatste twee jaar meer leerlingen zitten in de onderbouw dan op vergelijkbare scholen. De slagingspercentages zijn hoog. De cijfers op het centraal examen liggen al jaren boven het landelijk gemiddelde.

De sfeer op de school is open en prettig. De lessen en de ondersteuning van leerlingen zijn gemiddeld genomen op orde. Leraren verwachten veel van hun leerlingen, ook wat betreft zelfstandigheid en discipline. De kwaliteitszorg voldoet.

3.2 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel staan de indicatoren die in dit onderzoek zijn betrokken en de oordelen hierover. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader voortgezet onderwijs. Het volledige kader kunt u op de website van de inspectie bekijken en downloaden.

De oordelen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda voor indicatoren van de onderwijsresultaten:

1. onder de norm
2. boven de norm
3. niet te beoordelen

Legenda voor andere indicatoren:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed

Legenda

A : 02TH|00|HAVO - HAVO

B : 02TH|00|VWO - VWO

De onderwijsresultaten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden		A	B
R.1	Positie in leerjaar 3 ten opzichte van het advies van de basisschool. (onderwijspositie t.o.v. advies po)	2	2
R.2	Percentage onvertraagde studievoortgang in leerjaar 1 en 2. (onderbouwsnelheid)	2	2
R.3_H	Percentage onvertraagde studievoortgang vanaf leerjaar 3 (bovenbouwsucces) voor de afdeling havo.	2	
R.3_V	Percentage onvertraagde studievoortgang vanaf leerjaar 3 (bovenbouwsucces) voor de afdeling vwo.		2
EX_H	Gemiddeld cijfer Centraal Examen van alle vakken (examencijfers) voor de afdeling havo.	2	
EX_V	Gemiddeld cijfer Centraal Examen van alle vakken (examencijfers) voor de afdeling vwo.		2

De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken		A	B
4.3	De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.	3	3

Het didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		A	B
7.1	De onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw.	3	3
7.2	De leraar geeft een begrijpelijke uitleg.	4	4
7.3	De leerlingen zijn actief betrokken.	4	4
7.4	De leerlingen krijgen effectieve feedback op hun leerproces.	4	4

De school biedt effectief aanvullend onderwijs en ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben. (basisondersteuning)		A	B
9.1	De school volgt systematisch de vorderingen van de leerlingen aan de hand van genormeerde toetsen.	2	2

De school biedt effectief aanvullend onderwijs en ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben. (basisondersteuning)		A	B
9.2	De school bepaalt wat de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte is van individuele of groepen leerlingen.	3	3
9.4	De school voert de ondersteuning planmatig uit.	3	3

De school bewaakt de kwaliteit van haar opbrengsten		A	B
12.1	De school evalueert systematisch de opbrengsten.	4	4
12.2	De school werkt doelgericht aan de kwaliteit van de opbrengsten.	3	3

De school bewaakt de kwaliteit van het onderwijsproces		A	B
13.1	De school evalueert systematisch het onderwijsproces.	3	3
13.2	De school werkt doelgericht aan de verbetering van het onderwijsproces.	3	3
13.3	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsproces.	3	3

3.3 Toelichting bij kwaliteitsprofiel

Het bovenstaande algemene beeld en kwaliteitsprofiel lichten we hieronder toe. Daarbij komen achtereenvolgens de volgende onderdelen aan bod: *resultaten, onderwijsproces, opbrengstgericht werken en kwaliteitszorg*

3.3.1 Resultaten

De resultaten van het Montessori Lyceum Herman Jordan liggen boven de norm. Veel leerlingen presteren op het niveau dat van hen mag worden verwacht of zelfs hoger. Veel leerlingen halen op deze school een diploma dat op of boven het basisschooladvies ligt dat leerlingen meekregen in groep 8. De onderbouwsnelheid is over drie jaar gemeten voldoende, maar komt de laatste twee jaar uit onder de norm. Dat betekent dat meer leerlingen in de schooljaren 2014/2015 en 2015/2016 bleven zitten in de onderbouw, dan op vergelijkbare scholen. Dat meer leerlingen bleven zitten, wijt de school aan de montessoriaanpak die voor veel leerlingen goed werkt, maar wel veel zelfstandigheid en discipline vereist van leerlingen. Niet alle leerlingen kunnen de benodigde discipline opbrengen of zijn genoeg gemotiveerd voor het onderwijs. Dat ontslaat de school niet van de plicht om inspanningen te plegen om hen beter te motiveren en dreigende zittenblijvers en afstromers beter te begeleiden en te ondersteunen zodat hun resultaten verbeteren. Ook kan de school onderzoeken hoe het onderwijs voor de groep minder gemotiveerde leerlingen aantrekkelijker gemaakt kan worden en op basis daarvan doelgerichte maatregelen treffen.

Gemiddeld genomen stromen de leerlingen vlot door de bovenbouw en liggen de centraal examencijfers en de slagingspercentages boven de landelijke norm. De school kent een lange traditie van hoge gemiddelde centraal examencijfers. Ook de slagingspercentages liggen ver boven het landelijk gemiddelde.

3.3.2 onderwijsproces

De sfeer en omgang op het Montessori Lyceum Herman Jordan zijn open en prettig. Veel leerlingen gaan graag naar school en zijn tevreden over de lessen. Leerlingen vinden dat zij veel leren op school. Leerlingen zijn tevreden over de pedagogische relatie met hun leraren. Leraren zijn in de meeste gevallen bereid om specifieke instructie of extra uitleg te geven. De leraren staan duidelijk boven de stof. Leerlingen hebben veel invloed op hun eigen leertempo of de volgorde waarin zij lesstof verwerken.

Montessori onderwijs vormt de grondslag van de school. Leraren kennen veel autonomie en hebben veel zeggenschap over hun lessen. Leraren van het Montessori Lyceum Herman Jordan stellen hoge eisen aan de leerlingen op het gebied van zelfstandigheid en motivatie. Daar staat veel vrijheid en invloed op het eigen leerproces tegenover. Maar het vraagt ook een hoge mate van discipline. Leraren geven aan dat zij leerlingen graag helpen, maar dat zij wel verwachten dat leerlingen initiatief tonen en gemotiveerd zijn.

Leraren voorzien de leerlingen gevraagd en ongevraagd van feedback. Leraren verwachten veel van hun leerlingen. Veel leraren zijn pas tevreden als de leerlingen de stof in hoge mate beheersen. Dat is positief, maar vormt tegelijkertijd ook een valkuil voor de school omdat dit werkdruk bij leraren en leerlingen in de hand werkt. Leerlingen die de stof niet voldoende begrijpen, leggen opnieuw een proef over de behandelde stof af, wat gepaard gaat met de nodige voorbereiding en nakijkwerk. Pas als leerlingen de stof in hoge mate beheersen, wordt een vervolgstap gezet. Dat vraagt veel van leraren en leerlingen. De intensiteit en veeleisendheid van deze vorm van leren staan op gespannen voet met de efficiëntie van het onderwijs. Door bijvoorbeeld goed te kijken naar de exameneisen, het PTA en het onderwijsprogramma in de onderbouw, kunnen wellicht delen van de lesstof compacter aangeboden of overgeslagen worden, met als voordeel minder werkdruk bij leerlingen en leraren.

De leerlingen zijn actief betrokken bij het onderwijs. Voor een les zijn 65 minuten ingeroosterd. Gedurende een groot deel van de les wordt er naar

behoren of ronduit hard gewerkt door leerlingen. Het valt op dat veel leerlingen doorwerken tot vijf à tien minuten voor het einde van de lestijd en dat de les dan uitdooft. Weinig leraren kiezen ervoor om leerlingen aan te sporen door te werken tot het einde van de les. Ook zagen we weinig leraren die ervoor kiezen om hun lessen duidelijk af te sluiten en de laatste minuten bijvoorbeeld te gebruiken om te reflecteren op de leerdoelen.

Doordat leerlingen in hun eigen tempo werken, ontkomen leraren er niet aan om maatwerk te bieden en de uitleg af te stemmen op de leerlingen. Veel leraren slagen daar in. Als het gaat om de verwerkingsopdrachten wordt er wel gedifferentieerd in de volgorde en tijd, maar voeren de meeste leerlingen wel hetzelfde programma uit. Meestal moeten alle leerlingen, alle opdrachten maken.

De school kiest ervoor om geen landelijk genormeerde toetsen af te nemen. Het systeem waarbij leerlingen de stof dienen te beheersen, voordat een volgende stap gezet wordt, zorgt dat leraren een scherp beeld hebben van de vorderingen van hun leerlingen. De toetsen, de school spreekt zelf over proeven, die de school zelf construeert worden niet alleen als meetmethode gezien, maar ook als leermiddel. Gemaakte proeven worden besproken, fouten besproken en hersteld. Leerlingen kunnen de proeven inplannen als zij denken de stof voldoende te beheersen.

Leerlingen kunnen in de bovenbouw een voorkeur opgeven voor een mentor. De mentor stimuleert het verantwoordelijkheidsgevoel voor het eigen leerproces en houdt zicht op de ontwikkeling van de leerlingen. Tijdens de vierwekelijkse keuzewerktijd (kwt), kunnen leerlingen kiezen bij welke leraar ze aan welk vak gaan werken. Aan leerlingen die dreigen uit te vallen, wordt sinds kort gevraagd een plan van aanpak op te stellen om de leerresultaten te verbeteren.

3.3.3 opbrengstgericht werken

In 2016 ontving de afdeling havo het predicaat excellente school voor het havo profiel. De school heeft een eigen havo didactiek ontwikkeld en streeft ernaar dat leerlingen een keuze voor de havo op positieve gronden maken. Dat draagt bij aan het plezier in het leren en ook aan de resultaten. Leerlingen op het Montessori Lyceum Herman Jordan wordt geleerd om zelfstandig en verantwoordelijk te zijn. Leerlingen ontvangen vrijheid om eigen keuzes te maken om zich ten volste te ontwikkelen op basis van het eigen tempo en interesses. Leraren zijn pas tevreden als leerlingen de stof voldoende beheersen.

3.3.4 kwaliteitszorg

Leerlingen krijgen de kans op het Montessori Lyceum Herman Jordan om zich breed te ontwikkelen. Leerlingen worden nadrukkelijk betrokken bij het aanstellen van nieuwe leraren, doordat zij een rol en belangrijke stem kunnen hebben bij het aannamebeleid van nieuwe leraren.

Het montessori onderwijsconcept staat als een huis en leidt al geruime tijd tot goede resultaten en tevredenheid bij veel ouders en leerlingen. Leraren genieten veel autonomie, maar laten zich daardoor niet altijd even gemakkelijk aansturen. De school dient er voor te waken, dat dit de ontwikkeling van het onderwijs niet in de weg komt te staan. Veel leraren hechten bijvoorbeeld sterk aan de montessori grondslag en uitgangspunten en zijn enigszins behouden als het gaat om onderwijsvernieuwing of afwijken van de uitgangspunten. Toch kan iets loskomen hiervan juist ook in het belang van leerlingen zijn. Een voorbeeld: leerlingen die kiezen voor het Montessori Lyceum Herman Jordan worden verondersteld veel zelfstandigheid aan te kunnen en zelf discipline op te brengen voor het onderwijs. Leraren ondersteunen en begeleiden hun leerlingen, maar eigen verantwoordelijkheid is daarbij het uitgangspunt. Toch is niet iedere leerling even goed in staat om deze verantwoordelijkheid te dragen of is dit onderhevig aan verandering tijdens de periode van adolescentie. Deze leerlingen kunnen daarom sterk gebaat zijn bij andere, wellicht minder vrijblijvende vormen van begeleiding die ervoor kunnen zorgen dat leerlingen hun motivatie terug vinden en hun resultaten te verbeteren.

De school heeft een duidelijk inzicht in de resultaten en de kwaliteit van de lessen. De school heeft onlangs een zelfevaluatie van het onderwijs uitgevoerd. De school heeft een schoolplan vastgesteld en werkt elk jaar met een jaarplan dat concrete verbeterpunten bevat. De teams en secties stellen jaarlijks verbeterpunten op en stellen doelen. De kwaliteit van het onderwijsproces is voldoende geborgd.